

Famílies Magnet, famílies implicades

Els pares i les mares contribueixen a reforçar l'educació dels seus fills en complicitat amb l'escola

Per **Carina Farreras**

La segregació escolar és un mal endèmic a Catalunya. Als barris o poblacions en les quals es concentren llars humils i amb pocs recursos econòmics i/o culturals, les famílies de classes mitjanes opten per matricular els fills a centres concertats o fora de la zona assignada amb la idea d'"assegurar-los" una bona educació. Fugen així de les escoles que agrupen alumnes amb més necessitats educatives que les que tenen els seus petits. Aquest fenomen, que la gent del barri no aposti per les escoles públiques més properes, ha causat una espiral de segregació que, sens dubte, divideix la societat, com va exposar recentment el Síndic de Greuges al Parlament.

Però des de fa uns anys s'ha iniciat un moviment incipient i, presumiblement, creixent. El de les famílies de classe mitjana que decididament aposten per matricular els fills a l'escola pública, tot i que sigui en centres amb una composició social desequilibrada. Aquestes famílies acostumen a participar de manera activa a les AMPA i en la millora dels espais, fet que ajuda a enfortir la cohesió del centre i que s'encomana a la resta de famílies.

Compleixen també un paper fonamental de cara a l'exterior, denunciant la falta de recursos existents o d'atenció per part de l'administració. Parteixen de la premissa, acceptada per la Llei

d'educació de Catalunya, que un centre d'alta complexitat requereix unes ajudes diferents (i no totes materials) que un altre amb majoria d'estudiants sense necessitats peculiars. Per tant, alen la veu i reclamen els seus drets davant l'Administració. Sovint, expliquen les famílies, senten que, tot i l'esforç de la comunitat educativa, d'un projecte innovador, amb un claustre compromès, que dona bons resultats en l'aprenentatge de les criatures, el conjunt resulta poc visible a la societat. No arriba ni tan sols als veïns del barri que, si coneguessin els projectes educatius i superessin certes creences arrelades del passat, podrien acudir a les jornades de portes obertes i prendre la decisió amb un coneixement real de l'oferta.

Les aliances Magnet, apart d'afavorir la innovació educativa, fan un pas de visibilitat definitiu en aquest sentit. Els pares entrevistats coincideixen a explicar que les aliances amb institucions de prestigi han canviat la percepció dels seus conciudadans sobre l'escola dels seus fills. Aquesta nova manera de mirar el centre es tradueix, també, en un augment de la matriculació.

A les AMPA també s'hi han sumat famílies que no van escollir aquests centres com a primera opció, però que es van trobar amb projectes d'innovació forts en marxa als quals es van voler sumar com a pares actius en l'educació dels seus fills per afegir la seva energia al col·lectiu.

Les famílies reafirmen la seva aposta inicial per les escoles i instituts dels seus fills en veure que s'ha consolidat un projecte innovador i singular en el qual la seva participació ha tingut un paper important.

L'energia de les famílies de l'escola Pau Casals de Rubí s'encomana.

Dues mares de l'Institut Moisès Broggi amb els seus fills i filles i la formadora Magnet Estefania Figueras (centre).

Els pares i mares de l'escola Samuntada entren sovint a les aules. Se senten com a casa.

La veu de les famílies

Escola Samuntada Sabadell

Reyes Serra, il·lustrador

"Aquí, com a pare, penques molt"

Els dos fills del Reyes Serra, el Jan, de set anys, i l'Arnau, de tres, són nous a la petita escola Samuntada i, tot i que només fa tres mesos que hi van, coneixen tots els professors i la resta dels alumnes com si anessin anomenant els membres d'una família. Per l'Arnau el canvi d'escola ha suposat un gir a la seva vida. "Abans de venir a la Samuntada no volia anar a l'escola. Protestava cada dia, plorava cada setembre".

Van aprofitar aquest curs en el qual el petit del Reyes, el Jan, començava a la Samuntada, per matricular a l'Arnau en una plaça que per fortuna havia quedat vacant. En poques setmanes, l'espai escolar es va convertir, també per als pares, en una altra casa, més gran, en la qual passen moltes coses en l'aprenentatge dels nens i en la qual ningú, sense que importi com s'impliqui, és aliè. "Aquí no ets 'el pare de...', aquí t'anomenen pel nom des del primer moment".

El Samuntada és una casa acollidora però amb portes i finestres obertes al coneixement que descobreix la comunitat de manera compartida. "Aquí es penca molt", confessa el Reyes, "i no ho dic perquè muntés armaris o creés pops per al festival de Nadal, que també, sinó perquè el teu

fill t'exigeix molt". "Una pregunta", indica l'Emma, la mare de l'Arnau, "el porta a una altra, i després a una altra, i a una altra... i quan no queden respostes, les busquem junts". Les 20.000 lletres de viatge submarí que van llegir a l'escola els ha portat a explorar la bibliografia de Jules Verne a casa i amb l'escriptor ja han viatjat al centre de la Terra, tot aturant-se a cada paraula. Aquest coneixement creix amb l'escalf de les iniciatives infantils i amb la complicitat dels adults: "Juguem als escacs mentre m'explica, a través del joc, la malaltia de l'Alzheimer", indica el Reyes al·ludint un dels temes escollits en l'aliança Magnet amb el Consorci Hospitalari del Parc Taulí, l'edifici del qual està situat a uns metres de distància.

"El primer trimestre ha passat rapidíssim. En arribar les vacances de Nadal, la meua exdona i jo vam sentir amb satisfacció el nou llament de l'Arnau: no volia que s'acabés d'escola". Van somriure. Sort del catàleg tan abundant d'en Verne.

Carmen López, arquitecta

“Em va agradar l’alegria de l’espai i la recerca del rigor”

La Carmen López, arquitecta, mare del Jan, de cinc anys, va crear la barrera psicològica que suposa, segons explica, l'artèria de la Gran Via de Sabadell que separa dos mons socials diferents, per assistir a la jornada de portes obertes de la petita escola Samuntada. “Buscava la diversitat perquè això prepara els nens per al món real. Tanmateix, cada vegada que mencionava la Samuntada, la gent arrufava el nas”.

Va descobrir una presentació dels mestres ben diferent a la clàssica del PowerPoint. “Semblava una festa”. Els alumnes i els professors explicaven mitjançant activitats la metodologia d'aprenentatge, els projectes, ensenyaven orgullosos l'hort... “Vaig veure una mirada diferent a l'educació, un espai en el qual convivia l'alegria i el rigor”. En aquest sentit, l'aliança Magnet amb els investigadors paleontòlegs de l'ICP Miquel Crusafont va suposar un plus. Un cop matriculats, el seu fill es va submergir immediatament en el món dels dinosaures. “Reconec que no era capaç d'anomenar cap d'aquelles criatures prehistòriques i ara, després de llegir, veure

pel·lícules, anar al museu i escoltar amb atenció el meu fill, ja no només puc posar nom a gairebé tots els seus ninos, sinó que els classifico”, somriu. Cada nit se cita amb un d'aquests vertebrats terrestres del juràssic que fascinen el Jan. L'enciclopèdia de “gairebé dos quilos” va ser una gran compra. “Els dinosaures són només un exemple. Com que el seu aprenentatge és molt actiu, ens interpel·la constantment i en totes direccions”, apunta López, que és la presidenta actual de l'AMPA.

Amb el nou projecte Magnet amb el Parc Taulí, ha vist l'alegria i el rigor una altra vegada junts. Metges, infermeres i professors, acompanyant l'aprenentatge dels més petits. En la jornada de donació de sang, els nens i nenes del parvulari van acudir a l'entrada del centre a explicar a la seva manera que el fluid és vermell i circula per les venes del cos, que la sang no s'acaba, que, de vegades, la gent necessita una transfusió. I llegien contes als donants perquè no tinguessin por de l'agulla. “Ara, quan em creuo amb alguna família jove, em pregunten: “oi que el teu fill va a la Samuntada? És que me n'han parlat molt bé...” Ja ningú es recorda que l'anomenaven l'escola d'immigrants”.

Roger Ravés, professor d'educació física

“L'escola que ara tothom vol”

El Roger Ravés és pare de dos fills, el Pau, de sis anys, i el Jan, de tres. En el curt període de temps que va de la primera matriculació del més gran a l'escola Samuntada a la del petit, els sabadellencs han canviat la percepció que tenen de l'escola. “Tot i que ja havia iniciat el seu procés de transformació, la gent encara el percebia com un centre d'immigrants, amb resultats escassos”. Així, Ravés explica que fa tres anys, el 50% dels alumnes van ser matriculats després d'haver estat refusades les seves primeres i segones opcions de la preinscripció. Va quedar alguna plaça buida, fins i tot, que es va omplir a mig curs, amb l'arribada d'alumnat nou a la ciutat. Aquest setembre passat ja no ha estat així. “Hi ha famílies de Sabadell que s'han quedat sense plaça”.

Segons el seu parer, la clau d'aquesta canvi rau, en part, en la projecció que el projecte Magnet ha donat a la petita escola. “Ha calat en l'inconscient que en el centre situat al costat del Parc Taulí es feien les coses tan bé que fins i tot tenien una relació especial amb la institució de major prestigi científic de Sabadell, l'Institut Català de Paleontologia”. Després hi ha, naturalment, les converses al forn en les quals es mesura la satisfacció dels pares respecte de l'escola.

En aquests tres anys de diferència, el professor d'educació física ha vist també com canviava la composició de l'alumnat. “A la classe del petit ja no hi ha tanta diversitat de nacionalitats: amb un parell d'excepcions, gairebé tots els alumnes procedeixen de famílies catalanes”. Aquest curs 2018-19, l'escola Samuntada ha ampliat el P-3 a dues línies. El risc de doblar el número de places no suposa només un repte arquitectònic, sinó també un desafiament a l'organització interna i a l'estabilitat de l'alumnat. Mentre creix l'etapa infantil, als pares dels més grans se'ls obre un debat nou: la continuïtat pedagògica a la secundària.

Escola Pau Casals Rubí

Marina Magariño, tatuadora

“La Nora ve contenta, i això és el que importa”

La Marina Magariño i la seva parella, l'Esteban Gurillo, no van escollir l'escola Pau Casals com a primera opció a la llista de la preinscripció escolar 2018-19 per a la més gran dels seus dos fills, la Nora. Haurien preferit l'escola del Bosc, coneguda perquè “estudien per projectes” i els nens són molt feliços. Simplement els va tocar aquesta escola, gran i antiga, la més antiga de Rubí. La Nora va a P-3 des del setembre passat. “La nostra filla ve molt contenta, cada matí es desperta i es vesteix per anar a l'escola. Això és el que importa”.

Els agrada que sigui una “filoscola” (programa de Filosofia 3/18), en la qual ensenyen a pensar i a ser crític, i de l'aliança Magnet saben que la nena ha anat a la Filmoteca de Barcelona a veure Els tres porquets. “Resulta que també treballa per projectes”. I creuen que el Jon, que encara té un any, també vindrà aquí.

Eulàlia Formiguera, tècnica d'educació

“La classe mitjana ha d'apostar pel sector públic”

La presidenta de l'AMPA, l'Eulàlia Formiguera, va voler que les seves tres filles (l'Olívia, de deu anys, la Valentina, de vuit, i la Juliàna, de quatre) acudissin a l'escola Pau Casals, propera al seu habitatge. “Al principi, quan deies a quina escola anaven, la gent s'estranyava; ara ja no passa”. Les famílies del barri preferien altres centres abans que aquest a causa del perfil de famílies que hi anaven, moltes immigrants, per la qual cosa quedaven sense cobrir les cinquanta places de P-3. Al final, va pensar, que les famílies havien d'apostar pel sector públic i donar suport a l'equip directiu si compta amb un bon lideratge pedagògic.

Sense defallir, els pares han passat anys de lluita per aconseguir millores en un edifici que necessitava ser reformat, però que gaudia d'espais grans, amb passadissos amplis, llum natural i patis. Precisament els patis estan sent redissenyats mitjançant un procés participatiu per part de l'alumnat, el professorat i les famílies. També han ajudat a difondre el projecte inclusiu, que exalta les diferències com una riquesa, i no com un mal que cal combatre. “Per reclamar la rehabilitació urgent que necessitava l'escola, ens vam unir un grup de persones que sabíem moure'ns per l'Administració i vam aconseguir que ens escoltessin al Parlament i, sobretot, vam aconseguir la implicació de l'Ajuntament”. Sosté que res s'hauria aconseguit sense l'entrega de la direcció i de l'equip de docents que, amb una rotació baixa, mostren un compromís alt amb el projecte. “Magnet forma part d'aquest procés”.

Núria Estruga, subinspectora de treball

“A pensar també se n’aprèn”

El Gil, el fill gran de Núria Estruga, acaba de començar a l'escola. “Em va costar entendre el que significa el programa de filosofia o l’aliança Magnet amb la Filmoteca de Catalunya”, explica. Sessions de conversa, expressió oral, matemàtiques manipulatives, anglès... tot és activitat creativa, a l'escola.

Això va poder percebre el dia de la jornada de portes obertes en la qual el centre es va convertir en un veritable plató cinematogràfic. Una cartellera de cinema indicava les hores i els llocs en els quals es produïen les diverses performances explicatives de la pedagogia del centre. Els nens repartien els tiquets, com en una sala de cinema, i acompanyaven els pares en el trajecte a l'aula. “En una de les sales hi havia la tutora i uns quants nens. Ella va preguntar: “De qui és aquesta samarreta?” Un nen va respondre: “D’una nena”. “Per què?” “Perquè és rosa...” I allà es va iniciar un diàleg socràtic riquíssim. Vaig pensar: “M’encanta aquest centre””.

La classe dels Minions i la de Toy Story, les dues de P-3, van anar a Barcelona a veure un curt d’animació a la Filmoteca de Catalunya. Proven petits aperitius Magnet. “Què significa per al Gil aquesta sortida? Doncs no ho sé, però segur que està pensada perquè reflexioni i aprengui a pensar”.

IES Moisès Broggi Barcelona

Judit Pertíñez, metgessa

“Normalitzen l’excelsionalitat”

El 2014, un terç de la classe de la Jana (16 anys) de l’escola Fructuós Gelabert va apostar per anar a l’institut Moisès Broggi, sobre el qual pesava la marca de centre maleït, amb una conflictivitat alta, baralles entre bandes i la mort desgraciada d’un alumne. L’Administració va buidar el centre d’alumnes i va impulsar un projecte innovador i disruptiu, l’aprenentatge a través de l’art i la imatge. I es van iniciar les matrícules. “Pensàvem que de la mateixa manera que havíem participat en la transformació de l’escola, quan eren petits, podíem implicar-nos en la construcció d’un nou institut de secundària que partia de zero i en el qual vèiem molta il·lusió per part del professorat que proposava una manera activa i crítica d’ensenyar a través de l’art”.

A més de la Jana, a 1r de batxillerat, la Judit és mare de la Nora, a 1r d’ESO. “L’aliança del Broggi amb el Macba és una activitat més, però és molt especial. A mi em sorprèn que les meves filles no expliquin a casa com una cosa extraordinària les seves activitats escolars: les visites, els contactes amb professionals i artistes, les creacions pròpies... després vas a una representació, una exposició o una pel·lícula i veus una cosa impressionant. Aquesta qualitat de l’ensenyament és un privilegi. Jo crec que han normalitzat l’excelsionalitat”.

Tere Monleón, arquitecta

“L’art està relegat injustament a la secundària”

Els fills de Monleón havien estudiat a l’escola Dovella abans de matricular-se a l’IES Broggi. El Nil i l’Aran cursen 4t i 2n d’ESO. “Ara fa dotze anys, quan el Nil era petit, els veïns ens deien “No l’hi portis”. Nosaltres ho contemplàvem com la continuïtat natural del projecte pedagògic de la seva escola, amb una metodologia oberta i vinculada a l’art”. Amb el segon fill ja no hi havia places per a la demanda.

“Als pares els costa diferenciar allò que correspon al Magnet i el que pertany a altres aliances perquè en aquest centre hi ha molta activitat creadora, amb molts agents diferents que acompanyen els joves”. Després de ser testimoni de l’aprenentatge dels seus fills a través de la vessant artística lamenta que en els instituts l’art estigui relegat a una matèria. “El Broggi ha demostrat que l’art en totes les seves dimensions és un mitjà formidable per aprendre, conèixer-se, expressar-se, ser crític, divertir-se...” Al cap i a la fi, l’important, remarca Monleón, “no són els coneixements reglats sinó l’educació en conjunt”. El Nil continuarà l’etapa de batxillerat al centre.